

Тако је завршен „хладни” рат

Пише: Дејвид Бајндер
недеља, 08 новембар 2009 19:47

(Политика, 09.11.2009)

Као средњошколац сам научио једну песму Хајнриха Хајнеа, песника чије је дело било жестоко цензурисано у родној Немачкој пошто је избегао у Париз. Једна строфа из „Ноћних мисли” (1843) гласи:

„Кад ноћу размишљам о Немачкој

Сан бежи од мене”.

Ја више не бринем за Немачку.

Годишњице су прилика да се подсетимо на важне догађаје. Немце 9. новембар подсећа на 1989, када је Берлински зид нагло напукао и брзо пао. Тако је окончана подела, болно наметнута на крају Другог светског рата. Значила је и неизбежан крах моћне совјетске комунистичке сателитске империје, која се са Црвеном армијом раширила по источној половини Европе.

Тако је завршен „хладни” рат.

Немце, међутим, за тај датум везују и неке мрачне успомене. Деветог новембра 1923, Хитлер је извео (неуспели) нацистички пуч у Минхену; истог датума 1925. формирао је прву ес-ес јединицу. Када је дошао на власт 1933, Немачка социјалистичка радничка партија славила је 9. новембар као најсвечанији дан у земљи, а 9. новембра 1938. нацистички јуришници су спалили 191 синагогу и на стотине јеврејских радњи широм земље најављујући холокауст.

Источнонемачки радници, уз заштиту 10.000 лако наоружаних граничара, почели су у августу 1961. да граде оно што су комунистички лидери звали „антифашистичка заштитна граница”, прво бодљикавом жицом, а касније блоковима. Био сам тамо и тада и 28 година касније, када је зид срушен, и видео да су оба догађаја представљала велико изненађење. На конференцији за новинаре коју је преносила телевизија, Гинтер Шабовски, члан Политбироа владајуће Комунистичке партије, на питање када ће бити олакшано путовање између Источног и Западног Берлина, неспретно је бубнуо: „Одмах, ево сада!” Хиљаде становника Источног Берлина су га чуле, појуриле на прелазе и савладале малобројније стражаре.

Убрзо су људи из Источног и Западног Берлина играли на зиду, цртали графите, одваљивали комадиће за сувенире. Снимци су бљеснули у Прагу, Софији, Букурешту, Варшави и шире, са стимулативним ефектом.

Вили Брант је језгровито описао значај догађаја: „Сада расте заједно оно што једно другом припада”. Његова политика поштовања источног комунистичког суседа у време док је био канцелар Западне Немачке (1969–1974) утрла је пут ка коначном рушењу зида.

Ипак, због ранијих нацистичких веза, ни Источни ни Западни Немци не славе 9. новембар. (Стари „Дан јединства” у Западној Немачкој био је 17. јун, дан када су 1953. радници у Стаљиновој алеји у Источном Берлину устали против комунистичког режима. Уместо њега је изабран 3. октобар, када су два дела Немачке законски уједињена 1990.)

Немци су дуго имали проблем са идентитетом. За 31 годину повели су и изгубили два рата. Неки су имали осећање кривице. Многи нису били сигурни шта је немачко, а шта није, чак ни шта је неспорно немачка територија. Тињале су расправе око некада пространих немачких територија које су после пораза нациста припале Пољацима, Русима, Чесима и Французима.

Док је још трајао хладни рат, Херберт Венер, далековиди политичар, овако је изразио наду да ће се земља једног дана ујединити: „Немачка, уједињења Немачка, има критичну величину. Превелика је да не би играла никакву улогу у равнотежи моћи, а премала да сама одржава равнотежу снага око себе”.

Тако је завршен „хладни” рат

Пише: Дејвид Бајндер
недеља, 08 новембар 2009 19:47

Данас се чини да је уједињена Немачка сасвим свесна своје „критичне величине”. Има тесне политичке и економске везе са свим својим суседима, посебно са историјским непријатељима – Француском и Русијом – али и са некада потчињеном Пољском. У последње две деценије 13 година био је демохришћански канцелар на челу, а седам година социјалдемократски.

Подела је ипак оставила дуализам који се осећа у изразима „осији” и „весији”, како западњаци зову источњаке и обрнуто. Обично се користе у подругљивом тону.

Међутим, да је неко пре 20 година рекао Западним Немцима да ће једног дана на челу власти бити жена из Немачке Демократске Републике, смејали би се не верујући. Мудра канцеларка Ангела Меркел управо је тријумфално освојила други мандат, а 3. новембра је говорила пред оба дома америчког конгреса.

дугогодишњи дописник „Њујорк тајмса” из Европе